

הצעה לפתרון בחינת הבגרות באזרחות

מועד קיץ תשע"ח 2018

סמל שאלון

80% – 34281

הפתרון נכתב על ידי

אשר אלבו

מצוות מורי רשת החינוך אנקורי

המורים שפתרו את הבחינה מחכים לכם פה

www.ankori.co.il/ask

א. ציין – לאומיות אתנית. הצג- – תחושת שייכות של אדם לקבוצת אנשים, שיש לה תודעה והכרה עצמית כקבוצה בעלת מאפיינים משותפים, השואפים להגדרה עצמית במסגרת של מדינה ריבונית בטריטוריה מסוימת. המאפיינים המשותפים בסוג זה של לאומיות מבוססים על יסודות אתניים-תרבותיים של חברי הקבוצה, כמו שפה, היסטוריה, תרבות, מוצא, אורח חיים מסוים ומנהגים מסוימים ולעיתים דת. השייכות ללאומיות האתנית-תרבותית קודמת לשייכות למדינה, ואין חפיפה בין ההשתייכות הלאומית לבין האזרחות במדינה. **הסבר-** בקטע נכתב כי הארכיאולוגים ביססו את דבריהם על כך ש"לדבריהם, הממצאים שהתגלו הם שרידים מן העבר היהודי בארץ-ישראל". מכאן ניתן להבין שהם מבססים את דבריהם על יסוד אתני השייך להיסטוריה של העם היהודי בארץ ישראל. בכך באה לידי ביטוי הלאומיות האתנית. **ציין – הזכות לחיים ולביטחון. הצג-** זכות זו פירושה שאין לפגוע בחייו ובגופו של אדם. כמו כן חובת המדינה להגן על כל בני האדם החיים בשטחה מפני פגיעה בחייהם ובגופם בידי אחרים. **הסבר-** בקטע נאמר ש"התכנון המקורי של הכביש הכרחי לשמירה על שלום הנוסעים ועל זרימה יעילה של התחבורה, וכל שינוי עלול להקשות על הנוסעים ואף לסכן אותם". מכאן ניתן להבין שיש סכנה לשלום הנוסעים, ולפגיעה בחייהם במידה ויהיה שינוי בתכנון הכביש, וכך באה לידי ביטוי הזכות לחיים ולביטחון שאותה רוצה לממש משרד התחבורה.

א. ציין – משפט אזרחי. הצג- סוג זה של משפט עוסק בסכסוכים שבין אדם לחברו. המשפט מכריע בסכסוך בין הצדדים על פי החוק והראיות, כאשר התובע הוא אדם או תאגיד (לרבות המדינה או רשות מקומית) והנתבע הוא אדם או תאגיד. במשפט אזרחי אין ענישה ובסופו מתקבלת החלטה על חיוב כספי של המפסיד או הוראה אחרת לביצוע. **הסבר-** בקטע כתוב ש"בית המשפט קיבל את טענת המרצה ופסק שעל התלמידה לשלם לו פיצוי כספי וגם להסיר מן הספרים את התכנים שהוא כתב". מכאן ניתן ללמוד שמדובר בסכסוך בין שני צדדים- המרצה והתלמידה, ובית המשפט הכריע בסכסוך ביניהם. בנוסף לכך ניתן ללמוד שלא הייתה ענישה של קנס או מאסר אלא פיצוי כספי שבו מחויבת המפסידה וגם הוראה לביצוע של הסרת התכנים מהספרים. לכן מדובר במשפט אזרחי.

ב. ציין – הזכות לקניין. הצג- לכל אדם הזכות להחזיק בדבר שיש לו ערך כלכלי ולעשות בו כרצונו. כמו כן, אין לפגוע בקניינו של אדם ללא הסכמתו המפורשת. הזכות לקניין כוללת קניין חומרי (כמו רכב, דירה, קרקע וכו') וגם קניין רוחני (זכויות יוצרים, פטנטים וכו'). **הסבר-** בקטע נאמר ביחס לטענותיה של התלמידה ש"למרות טענותיה, דחה בית המשפט את פנייתה וקבע שהתכנים שייכים למרצה ועל התלמידה לפצותו על השימוש בהם". מכאן ניתן ללמוד שהתלמידה עשתה שימוש בקניינו של המרצה ללא שקיבלה את הסכמתו המפורשת ולכן מדובר על פגיעה בזכות לקניין רוחני (זכויות יוצרים).

- 3. הצג 2 ביטוי לאופי היהודי של מדינת ישראל במרחב הציבורי- א. מעמד השפה העברית-** העברית אמנם לא נקבעה בחוק מפורש כשפה הרשמית של מדינת ישראל וכך נותרה החקיקה מתקופת המנדט המקנה לעברית ולערבית מעמד של שפות רשמיות (לאחר הביטול המפורש בחקיקה של מעמד השפה האנגלית). בנוסף לכך החקיקה והפסיקה בישראל מקנות עדיפות לעברית כשפה רשמית כביטוי לאופייה היהודי של המדינה. **ב. לוח השנה העברי-** לוח השנה העברי הוא לוח השנה הרשמי של מדינת ישראל כביטוי לאופייה היהודי של המדינה. בנוסף לכך, החגים היהודים הינם ימי שבתון רשמיים במדינה, והחוק מחייב שימוש בתאריך עברי בכל מסמך רשמי היוצא מטעם המדינה ומוסדותיה.
- 4. הצג- קואליציה-** בדרך כלל סיעות הקואליציה מהוות יחד רוב של חברי הכנסת בפרלמנט ומהוות את בסיס התמיכה של הממשלה בפרלמנט. הקואליציה מבוססת על הסכמים קואליציוניים בין הסיעות המרכיבות אותה.
- אופוזיציה-** הכוונה לסיעות הפרלמנט שאינן שותפות בממשלה. מספר החברים באופוזיציה קטן בדרך כלל ממספר חברי הקואליציה וממחצית חברי הפרלמנט (למעט במצבים של ממשלת מעבר). תפקידי האופוזיציה הם: א. לבקר את השלטון ולפקח עליו ב. ליטול חלק בהליך החקיקה ובוועדות הכנסת.
- 5. הצג – ההצדקה הקולקטיבית (מהזכות להגדרה עצמית)-** לעמים יש זכות טבעית לממש את זהותם או את תרבותם הלאומית במדינת לאום. צידוק זה איננו ממוקד בזכויות הפרט, אלא עוסק בזכויות של קבוצות קולקטיביות-לאומיות, או בזכות לחירות פוליטית של עמים. היישום של הצדקה זו למדינת ישראל היא בכך שהעם היהודי, כאומה בעלת מורשת מובחנת ועשירה, זכאי למדינת לאום למימוש תרבותו הקולקטיבית.
- 6. הצג- יתרון אחד של משאל עם: מממש את עקרון שלטון העם –** כיוון שהעם מכריע באופן ישיר בנושאים מסוימים, העם הופך לשליט במדינה ומממש את ריבונותו. **חסרון אחד של משאל עם: מאפשר ניצול לרעה –** ניתן לעשות שימוש מניפולטיבי בכלי של משאל העם ולהשפיע על תוצאות המשאל באמצעות ניסוח השאלה. בכך תיווצר אשליה של השתתפות האזרחים בחיים הפוליטיים, בעת שלמעשה היה ניצול לרעה של הכלי כדי לקדם מדיניות מסוימת.
- 7. הצג- תרבות פוליטית דמוקרטית-** הכוונה לערכים, אמונות וצורות התנהגות המבטאים הזדהות עם עקרונות הדמוקרטיה. בין הערכים האלה ניתן לציין רמה גבוהה של השתתפות בבחירות והשתתפות אזרחית, קבלת הכרעת הרוב, הכרה בשלטון החוק והפנמת ערכים כמו פלורליזם, סובלנות, הסכמיות. תרבות פוליטית דמוקרטית והחינוך אליה מחזקים את היציבות של המדינה הדמוקרטית, למרות שאינה קיימת במידה שווה בכל הדמוקרטיות ואיננה תנאי הכרחי להגדרת מדינה כדמוקרטיה, אלא נחשבת כאמצעי לשמירה עליה.

8. **אשכול העולם היהודי: הצג – עקרון ההסכמיות-הסכמיות** פירושה הסכמה רחבה בין קבוצות בחברה על כללי משחק בסיסיים או על אופייה הבסיסי של החברה והמדינה. בכך מחזקת ההסכמיות את היציבות של המדינה ומאפשרת קיום בצוותא על אף חילוקי דעות בתחומים אחרים. ישנו מתח בין ערך הפלורליזם המעודד ריבוי דעות לערך ההסכמיות המחזק את הערכים המשותפים. **הסבר-** אחת הדרכים להתמודד עם השסע הדתי שהוא המתח בין הציבור הדתי לחילוני במדינה היא שימוש **במשא ומתן ובפשרה** כמו שבא לידי ביטוי במספר יוזמות וניסיונות לגבש אמנות והסכמות משותפות שיאפשרו לחיות יחד לצד המחלוקות. גיבוש האמנות וההסכמות המשותפות הוא ביטוי לעקרון ההסכמיות מכיוון שהוא מבטא הסכמה רחבה על כללי המשחק ועל אופייה הבסיסי של המדינה ומאפשר חיים משותפים לצד המחלוקות.

9. **אשכול תקשורת ופוליטיקה בישראל: הצג גלובליזציה- הכוונה לתהליכים כלל עולמיים** בין מדינות, חברות ויחידים שמתארים יכולת תנועה הולכת וגדלה של סחורות, שירותים, מידע, רעיונות ובני אדם במהירות גבוהה ובקלות יחסית. הגלובליזציה פירושה גם שהעולם נתפס כ"כפר גלובלי" והדבר משפיע על תחומי חיים רבים, כגון: חברה וכלכלה, תרבות ולאומיות, משפט ויחסים בין מדינות, טשטוש גבולות בין מדינות. לצד הגלובליזציה מתרחשים בזמננו במקביל תהליכים הפוכים של חיזוק זהויות לאומיות ודתיות. **הסבר-** מכיוון שהגלובליזציה מאפשרת זרימה מהירה של מידע בקלות גדולה, היא מגבירה את היכולת של התקשורת לקבל מידע באמצעות הדלפות או מידע שיגיע אליה ממקורות שונים ישירות מידי הציבור. בכך פוחתת התלות של התקשורת בזרימת המידע מהשלטון ומתגברת מידת העצמאות שלה.

10. **אשכול בחירות ומפלגות: הצג- ממשלת אחדות לאומית:** במקרים חריגים, כאשר יש **מצבי חירום לאומיים**, יש חשיבות להקמת ממשלת אחדות לאומית אשר נשענת על קואליציה רחבה. הכוונה לממשלה המורכבת מהסיעות בכנסת השייכות לגושים היריבים מבחינה פוליטית ואידיאולוגית. בישראל הוקמה ממשלה כזו לראשונה ב-1967, לפני פרוץ מלחמת ששת הימים. סיבה נוספת להקמת ממשלת אחדות לאומית היא מצב של **שוויון בין הגושים היריבים** המתמודדים בבחירות. זה היה המצב במהלך שנות השמונים במדינת ישראל והוקמו מספר ממשלות אחדות לאומית בשיתוף של שתי המפלגות הגדולות- הליכוד והעבודה.

הסבר- מכיוון שממשלת אחדות לאומית מורכבת ממפלגות השייכות לשני הגושים היריבים, אשר משתפות פעולה ופועלות יחד בחקיקה ובפעולות שלטוניות, היא מחזקת את ההסכמיות בחברה ומקטינה את המתוחות ואת השסעים בחברה, והדבר חשוב במיוחד ברגעי משבר לאומיים.

11. אשכול רשויות מקומיות: הצגת-תפקיד הממשלה בקביעת מדיניות וביצועה: אחד מתפקידי הרשות המבצעת הוא קבלת החלטות והתוויות קווי פעולה בתחומים שונים הנמצאים באחריות משרדי הממשלה. **הסבר-** אחד התפקידים של הרשות המקומית הוא לספק את **השירותים הממלכתיים**. השירותים הממלכתיים הם באחריות השלטון המרכזי, והרשות המקומית משמשת כזרוע ביצועית של השלטון המרכזי (הממשלה) באספקתם. הכוונה לשירותי החינוך, הרווחה, הדת והבריאות. הממשלה היא זו שמתקצבת את השירותים האלה והיא גם זו שמפקחת על הרשות המקומית בביצוע אספקתם לתושבים המקומיים. בכך מתממש התפקיד של הממשלה בקביעת מדיניות וביצועה בתחום אספקת השירותים הממלכתיים שאותם מספקת הממשלה באמצעות השלטון המקומי.

12. אשכול מעורבות אזרחית ופיקוח על רשויות השלטון: הצגת החוק קובע מהם התחומים והעניינים השונים אשר נתונים לביקורתו של מבקר המדינה וקובע גם מיהם הגופים אשר בסמכות מבקר המדינה לבדוק. עקרון מרכזי בעבודתו ובמעמדו של מבקר המדינה היא אי-תלותו ברשות המבצעת אשר היא עומדת במרכז ביקורתו של המבקר. מבחינת העניינים הנתונים לביקורת המבקר בודק את ההתנהלות הכספית של הגופים, את חוקיות הפעולות, את היעילות ואת טוהר המידות של הגופים. כמו כן, בסמכותו לבדוק כל עניין נוסף שראה לנכון לבחון ולבקר. את ממצאיו מפרסם המבקר בדוח מבקר המדינה אחת לשנה ובו הוא מסכם את ממצאי הביקורת ואת המלצותיו לתיקון הליקויים שגילה. **הסבר-** כדי להבטיח את מעמדו העצמאי נאמר בחוק במפורש שמבקר המדינה "אחראי בפני הכנסת בלבד ולא יהיה תלוי בממשלה". לכן מליאת הכנסת היא שבחרת את מבקר המדינה בהצבעה חשאית לתקופת כהונה אחת של 7 שנים. מכיוון שהכנסת היא הבוחרת אותו, ובהצבעה חשאית, יש בכך מימוש של הפרדה בין הרשות המחוקקת לרשות המבצעת שהיא הממשלה. נוסף לכך, כהונתו ארוכה יותר ממשך כהונתה של הכנסת, ולכן אין באפשרות הממשלה, גם אם היא שולטת בדרך כלל ברוב הקיים בכנסת, לשלוט באופן ישיר על זהות מבקר המדינה.

13. הצגה-הזכות לחירות- לכל אדם זכות לחיות על פי רצונו החופשי. כמו כן, אין לשלול את חירותו של אדם על ידי מעצר או על ידי הגבלת חופש המחשבה והפעולה שלו באופן שרירותי. מן הזכות לחירות נגזרות שורה של חירויות (חופש הביטוי, חופש המחשבה והמצפון, חופש התנועה, חופש העיסוק, חופש הדת, החופש מדת ועוד). הזכות לחירות אינה מוחלטת, ויש חוקים רבים בכל חברה שמגבילים בהכרח את הזכות לחירות ונגזרותיה, ולכן גבולות הפגיעה הסבירה בחירות שנויים במחלוקת ציבורית בכל חברה דמוקרטית. **הסבר-** לדברי הכותב מעורבות גדולה יותר של המדינה בהשקעה הכספית ביישובים הערבים "תאפשר לאזרחים רבים ככל האפשר להתקיים בכבוד, ואף ליהנות משגשוג כלכלי ומהגשמה עצמית בהתאם לשאיפותיהם". מכאן ניתן להבין שהוא רואה במימוש הזכות לחירות זכות מרכזית המאפשרת לאנשים לממש את השאיפות שלהם, ולהגשים את עצמם. זכות זו כוללת את החופש לנוע ולהגיע מביתם אל מוסדות הלימוד, וכן החופש של נשים ערביות לעסוק בתחומים המעניינים אותן מבלי להיות כבולות לביתן כתוצאה ממחסור במעונות יום לפעוטות.

14. הצגה גישה כלכלית-חברתית סוציאל דמוקרטית- גישה זו מדגישה את השוויון החברתי-כלכלי על פני החירות הכלכלית. על פי גישה זו יש אחריות של המדינה כלפי החלשים בחברה. המדינה צריכה להיות מעורבת בתחום החברתי-כלכלי במידה רבה, כדי להבטיח קיום בסיסי בכבוד לכל אדם. הדבר בא לידי ביטוי למשל באמצעות סבסוד שירותים לאזרחים על ידי המדינה, הענקת שירותים חברתיים, חקיקה חוקים חברתיים, ואף הלאמה של תחומים מסוימים שמנוהלים ישירות על ידי המדינה. נוסף לכך גישה זו תומכת במיסוי גבוה על העשירונים העליונים כדי לצמצם פערים בחברה. **הסבר-** בקטע כתוב ש"במלאת שבעים שנה למדינת ישראל הכלכלה בישראל משגשגת למדי, אך עדיין לא הגיע השגשוג לכל שכבות החברה ולכל המגזרים". מכאן ניתן להבין שמדובר על השאיפה לממש את השוויון החברתי-כלכלי בין כל המגזרים בחברה, ובאחריות המדינה כלפי החלשים בחברה, במקרה הזה- כלפי הערבים במדינת ישראל ובמיוחד הנשים הערביות. בקטע כתוב גם ש"כדי לשנות מציאות זו, ממשלת ישראל מממנת מרכזים ייעודיים לקידום התעסוקה במגזר הערבי ובמיוחד בקרב נשים ערביות". מכאן ניתן להבין שהגישה בקטע מדגישה את הצורך של המדינה להתערב בתחום החברתי-כלכלי במידה רבה, כדי להבטיח קיום בכבוד לכל אדם. יתרה מזאת, כותב הקטע אומר גם ש"אני סבור שעל המדינה להגביר את המאמץ ולהגדיל את ההשקעה הכספית בתחבורה ובעידוד תעסוקה ביישובים הערביים". מכאן ניתן ללמוד שיש גישה בקטע המדברת על מעורבות גבוהה של המדינה כדי לצמצם פערים בחברה בין יהודים לערבים, ולכן זו הגישה הסוציאל דמוקרטית.

15. הצג- פנייה בהכרזת העצמאות לערבים תושבי מדינת ישראל- בהכרזת העצמאות יש פניות לארבעה גורמים שונים, בין היתר, פנייה לערבים תושבי מדינת ישראל שזה עתה קמה – בקריאה לשמור על השלום, לקחת חלק בהקמת המדינה, על יסוד אזרחות מלאה ושווה במדינה וייצוג מתאים בכל מוסדותיה. **הסבר-** בקטע כתוב ש"אם תיצור המדינה הזדמנויות מתאימות להגברת השיתוף של החברה הערבית בחיזוק כלכלת המדינה, היא תסייע לגשר על השסעים בין המגזר הערבי ובין שאר חלקי החברה בהתאם לחזון של מקימי המדינה". מכאן ניתן להבין שהקטע מתייחס לחזון של מקימי המדינה שכלל את הפנייה בהכרזת העצמאות אל הערבים תושבי מדינת ישראל לקחת חלק שווה ולהשתתף באופן פעיל בקידום המדינה על יסוד שוויון מלא בינם לבין היהודים אזרחי המדינה. הגברת ההשקעה של המדינה במגזר הערבי אמורה לקדם את החזון של שיתוף ושוויון בין היהודים לערבים.

16. ציין אחריות מיניסטריאלית. הצג--לכל שר בממשלה אחריות כלפי הכנסת והממשלה ביחס לנושאים שבתחום משרדו ולפעולות סגל עובדיו, אף אם נעשו שלא בידעית. חובתו של שר לדווח בכנסת על פעולות משרדו, להשיב על שאילתות ועל הצעות לסדר היום הקשורות לתחום משרדו, וכן לתקן בעיות שבתחום משרדו. האחריות המיניסטריאלית היא ציבורית בלבד ולא משפטית (לעומת אחריות אישית שמוטלת על השר ביחס למעשים או מחדלים שביצע בעצמו והם נידונים גם בהיבט המשפטי. **הסבר- בקטע כתוב שבתשובה לשאילתא שהפנתה חברת כנסת אל שר החקלאות "בדיון שנערך במליאת הכנסת בשבוע שלאחר מכן הודיע שר החקלאות כי משרדו הרחיב את היקף החיסונים, ולשם כך הוא כבר הוציא את כל התקציב המיועד לחיסון בעלי חיים בשנה זו". מכאן ניתן להבין שבפעילות השר באה לידי ביטוי אחריותו כלפי הכנסת ביחס לנושאים שבתחום משרדו, וחובתו לדווח בכנסת על פעולות משרד, ולהשיב על שאילתות הקשורות לתחום משרדו. הוא מחויב גם לתקן בעיות בתחום משרדו אם התגלו, כמו שדורשת ממנו חברת הכנסת שטוענת שמרדו אינו פועל מספיק כדי למנוע את התפשטות מחלת הכלבת. בכך באה לידי ביטוי אחריות מיניסטריאלית.**

17. ציין-עקרון הגבלת השלטון הצג-מכיוון שהשלטון מחזיק באמצעים שונים (אמצעים כלכליים, אנושיים, מקורות מידע, מנגנוני אכיפה) המעניקים לו עצמה רבה, כגון: שליטה בצבא ובמשטרה, שליטה בתקציב המדינה ועוד, קיימת סכנה בניצול לרעה של כוחו של השלטון שעלול לפגוע בזכויות האדם והאזרח או בזכויות קבוצה באופן שרירותי. לכן יש צורך להגביל את השלטון, וזאת באמצעות הפרדת הרשויות ואמצעים נוספים פורמאליים ובלתי פורמאליים שנועדו למנוע את עריצות השלטון. **הסבר- בקטע כתוב ש"המפגינים דרשו לבטל את ההחלטה בטענה שהממשלה מנצלת לרעה את סמכויותיה". מכאן ניתן להבין שפעילות האזרחים שכללה הפגנות כנגד השלטון, נועדה לצורך מניעת הסכנה של ניצול לרעה של כוחו של השלטון ומניעת פעולות שיפגעו בדמוקרטיה באופן שרירותי. בכך בא לדי ביטוי עקרון הגבלת השלטון שממומש לפי הקטע באמצעות שימוש באמצעים בלתי פורמליים כדוגמת ההפגנות של האזרחים נגד השלטון.**

18. ציין- חוק לעשיית הדין בנאצים ועוזריהם. הצג- החוק קובע כללי ענישה ייחודיים (כולל עונש מוות) על פשעי הנאצים ועוזריהם למרות שנעשו לפני הקמת המדינה ומחוץ לגבולותיה. הענישה מתייחסת לפשעים שנעשו נגד העם היהודי. **הסבר-** בקטע כתוב ש"בעקבות פרסום התחקיר, ראשי ארגונים יהודיים הפועלים לאיתור פושעי מלחמה קראו לממשלת ישראל לפעול כדי להביא את שמונת פושעי המלחמה לישראל, ולשפוט אותם בהתאם לחוק הישראלי". מכאן ניתן להבין שמדובר בחוק הקובע כללי ענישה על פשעי הנאצים ועוזריהם כנגד העם היהודי, למרות שנעשו לפני הקמת המדינה ומחוץ לגבולותיה. לכן מדובר בחוק לעשיית הדין בנאצים ועוזריהם.

19. טענה- אני מתנגד להחלטה לאסור כניסת כלי רכב ישנים לתחומי העיר חיפה כדי להפחית את רמת זיהום האוויר. **נימוק 1 לעמדתי:** הנימוק לעמדתי מבוסס על **הגישה הסוציאל דמוקרטית. הצג-** גישה זו מדגישה את השוויון החברתי-כלכלי על פני החירות הכלכלית. על פי גישה זו יש אחריות של המדינה כלפי החלשים בחברה. המדינה צריכה להיות מעורבת בתחום החברתי-כלכלי במידה רבה, כדי להבטיח קיום בסיסי בכבוד לכל אדם. הדבר בא לידי ביטוי למשל באמצעות סבסוד שירותים לאזרחים על ידי המדינה, הענקת שירותים חברתיים, חקיקה חוקים חברתיים, ואף הלאמה של תחומים מסוימים שמנוהלים ישירות על ידי המדינה. נוסף לכך גישה זו תומכת במיסוי גבוה על העשירונים העליונים כדי לצמצם פערים בחברה. **הסבר-** האיסור על כניסת כלי רכב ישנים, למרות כוונותיו הטובות, למעשה פוגע בחלשים בחברה, ומעמיק את הפערים החברתיים. רק עניים מחזיקים בכלי רכב ישנים, ואלו עשירים יכולים להרשות לעצמם לקנות רכב חדש כל שנתיים. איסור כניסת כלי הרכב הישנים יאלץ את בעלי כלי הרכב לקחת הלוואות שידרדרו את מצבם הכלכלי כדי לקנות רכב חדש שיאפשר להם להיכנס אל תחומי העיר. יש דרכים אחרות לצמצום הזיהום גם מבלי לפגוע בחלשים בחברה. **נימוק לעמדה המנוגדת-** נימוק זה מבוסס על **הזכות לחיים ולביטחון. הצג-** זכות זו פירושה שאין לפגוע בחייו ובגופו של אדם. כמו כן חובת המדינה להגן על כל בני האדם החיים בשטחה מפני פגיעה בחייהם ובגופם בידי אחרים. **הסבר-** כניסת כלי הרכב הישנים מזהמת הרבה יותר מאשר כלי רכב חדשים, ומסכנת את ביטחונם וחייהם של התושבים. לכן האיסור על כניסה של כלי רכב מזהמים אלו יפחית את זיהום האוויר בחיפה וישמור על ביטחונם ובריאותם.

20. טענה- לטענתי אין לחייב את ספקי האינטרנט למנוע מקטינים אפשרות לגלוש באמצעות הטלפונים הסלולריים שלהם באתרי הימורים או באתרים שיש בהם תכנים פוגעניים. **נימוק 1 לעמדתי:** נימוק לעמדתי מבוסס על **חופש הביטוי. הצג-** לכל אדם זכות לבטא את עמדותיו בכל דרך שבה הוא מעוניין. חופש הביטוי מתממש בדברים שהאדם עושה בגלוי ובפומבי, למשל בסגנון הלבוש של האדם, בסוג הפולחן הדתי שהוא מאמץ, בכתבת מאמר דעה בכלי התקשורת, ביצירת אמנות שהאדם יוצר, בשיחה שלו עם אנשים אחרים, בדברים שהוא מעלה על הכתב וכו'.

הסבר - חיוב ספקי האינטרנט למנוע מקטינים גלישה חופשית, פוגעת בזכות שלהם לממש את חירותם ולבטא את עמדתם באופן חופשי בכל דרך שבה הם מעוניינים. לכאורה הדבר נובע מהרצון הטוב לשמור על הקטינים לבל יחשפו לתכנים בעייתיים, אבל בפועל כל הגבלה על החירות האישית היא מסוכנת הרבה יותר, מכיוון שהיא מונעת מהאדם לממש את דעותיו ורצונו ללא התערבות המשטר. **נימוק לעמדה המנוגדת**: הנימוק לעמדה המנוגדת מבוסס על **הזכות לחיים ולביטחון**. **הצג- הצג** זכות זו פירושה שאין לפגוע בחייו ובגופו של אדם. כמו כן חובת המדינה להגן על כל בני האדם החיים בשטחה מפני פגיעה בחייהם ובגופם בידי אחרים. **הסבר** - תפקידה של המדינה להגן על כל בני האדם החיים בשטחה מפני פגיעה בחייהם ובגופם בידי אחרים. האפשרות החופשית לגלוש לכל אתר חושפת את הקטינים במדינה לתכנים פוגעניים ולפגיעה אפשרית בחייהם ובגופם. גם אתרי הימורים מכילים פוטנציאל פוגעני כיוון שקטין שגולש לאתרים כאלה עלול להסתבך כספית בהימורים בלתי חוקיים ולהסתבך מול עבריינים מהשוק "האפור". לכן מחובתה של המדינה להתערב ולמנוע פגיעה זו.